

Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών

**Ομιλία του κ. Ιωάννη Δραπανιώτη
Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου και Γενικού Διευθυντή
του
Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών**

**« Η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και η βελτίωση της
ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων σε τοπικό επίπεδο ως απάντηση
στη Διεύρυνση »**

Στη Διεθνή Διάσκεψη

**« Η Διαχείριση των οικονομικών ευκαιριών και των κινδύνων της
Διεύρυνσης προς τη Βουλγαρία για τους νομούς Σερρών και Δράμας »**

**που διοργανώνεται από το
Εργατικό Κέντρο Ν. Σερρών Τοπική Απασχολησιμότητα (ΤΟΠ.ΑΠ.)**

Σέρρες, 27 Ιουνίου 2004

Ενώ μέχρι πριν από λίγο καιρό η διεύρυνση ήταν μια προσδοκία που προκαλούσε και σχετική αμηχανία, σήμερα είναι πλέον πραγματικότητα και προσπαθούμε όλοι να ανιχνεύσουμε τα αποτελέσματα που θα επιφέρει, θετικά και αρνητικά. Πριν όμως δούμε την επόμενη μέρα και πως πρέπει στη χώρα μας να προχωρήσουμε για να αντιμετωπίσουμε την πρόκληση θα ήθελα να κάνω ορισμένες διαπιστώσεις για τη σημαντική αυτή εξέλιξη.

Από πλευράς στρατηγικής ήταν απαραίτητο να γίνει και καλώς στηρίχθηκε από το σύνολο της ευρωπαϊκής οικονομίας για τους παρακάτω μεταξύ άλλων λόγους:

- εκτιμάται ότι θα δημιουργήσει μια νέα αναπτυξιακή δυναμική για ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτό θα έχει θετικές επιπτώσεις στην οντότητα και την επιρροή της στις σχέσεις με άλλες μεγάλες γεωγραφικές περιοχές
- μεγαλώνει η ενιαία ευρωπαϊκή αγορά και αντίστοιχα αυξάνεται το μερίδιο που κάθε χώρα ξεχωριστά έχει τη δυνατότητα να διεκδικήσει
- ενσωματώνονται περιφερειακές οικονομίες με σχετικά αδύναμα χαρακτηριστικά, γεγονός που θα ωφελήσει τις εσωτερικές δομές και την ανάπτυξη των χωρών αυτών
- διευρύνεται σημαντικά το καταναλωτικό κοινό της νέας Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι καταναλωτές των νέων χωρών, καθώς θα αυξάνεται σταδιακά η αγοραστική τους δύναμη, θα αποτελούν στο μέλλον ένα σημαντικό πελατειακό στόχο των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων
- επανατοποθετείται σε νέες βάσεις το ζήτημα της ισόρροπης ανάπτυξης της Ε.Ε., καθώς με την διεύρυνση ο Νότος της Ευρώπης γίνεται το νέο σύνορο της Ε.Ε. Αυτό σημαίνει ότι η περιοχή αυτή μπορεί να αναδειχθεί σε κέντρο δυναμικής ανάπτυξης για όλη την Ένωση και γέφυρα για συνεργασία με τη νότια πλευρά της Μεσογείου.

Εκείνο που αναμένεται να συμβεί είναι να αυξηθεί η ελκυστικότητα των νέων κρατών-μελών ως περιοχές πρόσφορες για ξένες επενδύσεις.

Ειδικότερο κίνητρο θα έχουν οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις καθώς για λόγους γεωγραφικής και πολιτισμικής συγγένειας αλλά και με κίνητρο την υιοθέτηση από τις νέες χώρες του κοινοτικού κεκτημένου θα θεωρήσουν το εγχείρημα σχετικά εφικτό. Παράλληλα, πιθανολογείται μετακίνηση παραγωγικών δράσεων ή μέρους αυτών από τα παλαιά κράτη-μέλη στα νέα, με αποτέλεσμα την αποδυνάμωση ενδεχομένως περιοχών όπου υπήρχε προηγουμένως επιχειρηματική δράση. Ειδικότερες δε επιπτώσεις μπορούν να υποστούν μικρομεσαίες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνταν σε τέτοιες περιοχές, λόγω των φυσιολογικών και γνωστών αδυναμιών που έχουν. Υπάρχει όμως και μία θετική πλευρά αυτού του φαινομένου καθώς επιχειρηματικά σχέδια που θα αναπτυχθούν στα νέα κράτη θα αποτρέψουν πιθανώς σκέψεις για επέκταση σε πιο απομακρυσμένες αλλά ανταγωνιστικότερες περιοχές όπως π.χ. η Ασία.

Τι θα σημάνουν οι ανακατατάξεις αυτές για τις ελληνικές επιχειρήσεις δεν μπορεί σήμερα με ασφάλεια να εκτιμηθεί, αλλά να διατυπωθούν προσδιοριστικοί παράγοντες τις θετικής και της αρνητικής πλευράς. Αρκετές ελληνικές εταιρίες, όπως και από την περιοχή σας, έχουν εμπειρία από την παρουσία τους σε βαλκανικές και άλλες πρώην ανατολικές χώρες. Η εκεί επιτυχής δραστηριοποίησή τους είναι σημαντικό πλεονέκτημα και πρόκριμα για ανάληψη πρωτοβουλιών στις νέες αγορές. Αναμένεται ότι οι προσπάθειες αυτές θα κλιμακωθούν για να εδραιώσουν οι εταιρίες τη θέση τους ή να διεκδικήσουν νέο μερίδιο στις νέες αγορές. Αυτό αναμένεται να γίνει τόσο σε επίπεδο επενδύσεων όσο και σε επίπεδο προώθησης εξαγωγών προϊόντων και των υπηρεσιών. Περισσότερο θα το πράξουν οι εξωστρεφείς ελληνικές επιχειρήσεις που έχουν την απαραίτητη δυναμική και έχουν προετοιμασθεί κατάλληλα. Θα εξαρτηθούν όμως οι κινήσεις αυτές και από κίνητρα ή προϋποθέσεις που έχουν να κάνουν με την βελτίωση του νομικού και θεσμικού πλαισίου στα νέα κράτη, την εναρμόνιση τελωνειακών διαδικασιών, την ταχύτερη και ασφαλέστερη μεταφορά προϊόντων, την υιοθέτηση ευνοϊκών φορολογικών ρυθμίσεων και την καθιέρωση σύγχρονων τραπεζικών διαδικασιών.

Η άλλη πλευρά του νομίσματος παρουσιάζει τις δυσκολίες που θα έχουν να αντιμετωπίσουν οι ελληνικές προσπάθειες. Η νέα εποχή μετά την διεύρυνση θα σημάνει για την χώρα μας τη σταδιακή λήξη της περιόδου όπου αποτελούσε χώρα κυρίως λήπτρια κοινοτικών ενισχύσεων, καθώς στο μέλλον το σημαντικότερο μέρος των ευρωπαϊκών πόρων θα κατευθύνεται προς τα νεοεισερχόμενα μέλη. Δεν θα μπορεί πλέον να βασίζεται ο ρυθμός ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας σε μεγάλα έργα που κατά βάση συγχρηματοδοτούνταν από τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης και επομένως θα πρέπει να στηριχθούμε σε εσωτερικές δυνάμεις και αντιστάσεις που πρέπει να δημιουργήσει η ελληνική οικονομία. Πέραν αυτού, είναι βέβαιο ότι θα αυξηθεί ο ανταγωνισμός με πολλούς ευρωπαίους εταίρους μας για την προώθηση των προϊόντων του στις νέες τοπικές αγορές. Δεδομένου ότι οι καταναλωτές από αυτές τις χώρες θα έχουν την τάση να αναζητούν δυτικού τύπου προϊόντα, νέα και καινοτομικά, ίσως οι ευρωπαίοι ανταγωνιστές μας να ανταποκριθούν ικανοποιητικότερα στις απαιτήσεις του νέου καταναλωτικού κοινού. Ο ανταγωνισμός στο εμπόριο αναμένεται να είναι ιδιαίτερα έντονος σε κλάδους της μεταποίησης οι οποίοι δεν είχαν πλήρως απελευθερωθεί, όπως π.χ. η χαλυβουργία, η κλωστοϋφαντουργία, ο φαρμακευτικός. Και επειδή υπάρχουν προϊόντα των νεοεισερχόμενων χωρών που είναι ανταγωνιστικά προς τα αντίστοιχα δικά μας μπορούν να εκδιώξουν τα ελληνικά από κάποιες ευρωπαϊκές αγορές. Από την άλλη πλευρά ενδέχεται να ευνοηθούν οι εξαγωγές ορισμένων ελληνικών γεωργικών προϊόντων προς τις νέες αγορές επειδή με την εφαρμογή των γεωργικών δασμών θα ακριβύνουν τα γεωργικά προϊόντα που προέρχονται από τρίτες χώρες. Βέβαια η όποια επιτυχία στις εξαγωγές είναι συνάρτηση της καταλληλότητας και αποτελεσματικότητας των προσπαθειών για την προώθησή τους, η οποία σε κάθε περίπτωση πρέπει να είναι διαφορετική από το παρελθόν.

Οι επιχειρηματικοί σχεδιασμοί για την προσαρμογή τόσο σε εθνικό όσο και σε τοπικό επίπεδο στα νέα δεδομένα της διεύρυνσης για να είναι αποτελεσματικοί πρέπει να γίνουν σε ένα περιβάλλον σύγχρονο, ένα περιβάλλον ευνοϊκό προς την επιχειρηματικότητα. Μία οικονομία που βασίζεται στην επιχειρηματικότητα πρέπει να έχει ρίζες στην επιχειρηματική κουλτούρα η οποία ξεκινά από το σχολείο, συνεχίζεται στο πανεπιστήμιο και

διαχέεται κοινωνικά και γεωγραφικά σε κάθε νομό, σε κάθε δήμο, σε κάθε κοινότητα. Πιστεύω ότι η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας είναι μία μερική απάντηση στο θέμα που συζητάμε. Χρειαζόμαστε νέα κουλτούρα, περισσότερους επιχειρηματίες, περισσότερους νέους ανθρώπους να ασχοληθούν με το επιχειρείν. Η ανάγκη αυτή είναι ακόμα περισσότερο έντονη στην περιφέρεια. Για να γίνει όμως αυτό πρέπει ένα μεγάλο μέρος του ανθρώπινου δυναμικού να αποκτήσει ή να βελτιώσει τόσο βασικές όσο και εξειδικευμένες δεξιότητες. Πρέπει να απελευθερωθεί η ιδιωτική παιδεία, να καθιερωθούν συστήματα πιστοποίησης και αξιολόγησης σε όλες τις βαθμίδες παιδείας, δημόσιας και ιδιωτικής. Πρέπει να δεχθούμε ότι χρειαζόμαστε καλύτερη απόδοση και ότι χρειάζεται να αποδεχθούμε την αξιολόγηση και τη σύγκριση με άλλα ανταγωνιστικότερα γνωστικά επίπεδα. Δεν αρκεί η εύκολη λύση που είναι η αύξηση απλά των δημοσίων δαπανών για την παιδεία. Και φυσικά χρειάζεται η σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά και τις επιχειρήσεις. Έχοντας πρωτοστατήσει στην υιοθέτηση αυτής της φιλοσοφίας ο ΣΕΒ από χρόνια έχει ασχοληθεί με την επαγγελματική κατάρτιση, τόσο με την ίδρυση του ΙΒΕΠΕ και του ALBA όσο και με την υλοποίηση του πιλοτικού προγράμματος «Επιχειρηματικότητα στα Σχολεία», το οποίο μάλιστα μόλις ολοκλήρωσε την τρίτη του σχολική χρονιά και πραγματοποιήθηκε σε 150 σχολεία της χώρας. Θα ήθελα να σημειώσω ότι πάνω από 3000 μαθητές σε διάφορες περιφέρειες είχαν την ευκαιρία να πάρουν ένα μικρό μέρος από την γνώση και την εμπειρία στελεχών επιχειρήσεων - οι οποίοι εθελοντικά τις προσέφεραν - έτσι ώστε τα παιδιά να «εθισθούν» με χρήσιμες απλές, οικονομικές και επιχειρηματικές έννοιες.

Η επιχειρηματικότητα είναι συνυφασμένη και με την έρευνα και καινοτομία. Είναι γνωστό ότι στην Ελλάδα μόλις 4 στους 1000 κατοίκους είναι απόφοιτοι τεχνικών και τεχνολογικών επιστημών, έναντι 11 στους 1000 που είναι ο μέσος όρος στην Ευρώπη των 25. Αυτό έχει φυσικά επιπτώσεις στο χαμηλό τεχνολογικό επίπεδο της χώρας και αντανakλά τη στάση που δείχνει η Πολιτεία αλλά και η κοινωνία γενικότερα απέναντι στην καινοτομία και την έρευνα. Πιστεύουμε ότι είναι καιρός να προβληματισθούμε και να σχεδιάσουμε μέτρα που θα ενθαρρύνουν τους νέους ανθρώπους να στραφούν προς την έρευνα. Η αναβάθμιση υλικοτεχνικών υποδομών, η

μείωση του κόστους απόκτησης διπλώματος ευρεσιτεχνίας, η αποτελεσματική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας όπως επίσης και η αναγνώριση και η επιβράβευση σε αυτόν τον τομέα είναι μέτρα που μπορούν να συμβάλουν.

Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς μας, έννοια που είναι στο επίκεντρο κάθε συζήτησης, είναι ο μονόδρομος. Δεν είναι απλή διαδικασία, απεναντίας είναι σύνθετη. Και η ευθύνη διαχέεται σε όλους, κεντρική Κυβέρνηση, κοινωνικούς εταίρους, τοπική αυτοδιοίκηση. Κατά τη γνώμη μας τρεις είναι οι βασικές προϋποθέσεις που πρέπει να εκπληρωθούν για να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα.

- Η φερεγγυότητα του κράτους τόσο προς τους επιχειρηματίες όσο και προς τους πολίτες. Υπάρχει γενική πεποίθηση ότι έχει χαλαρώσει η πιστή και έγκαιρη τήρηση νόμων και υποχρεώσεων. Υπάρχουν νόμοι αλλά δεν εφαρμόζονται ή δεν εφαρμόζονται σωστά. Και οι παρενέργειες από αυτήν την χαλαρότητα αποθαρρύνουν την επιχειρηματική δράση.
- Σταθερότητα. Η κάθε επιχείρηση και ειδικότερα η μικρομεσαία πρέπει να γνωρίζει ποιοι είναι οι κανόνες που τίθενται για να μπορεί να προγραμματίσει και να σχεδιάζει τις κινήσεις χωρίς να υφίσταται ανατροπές και εκπλήξεις. Και ακόμη περισσότερο ο ξένος επενδυτής όχι μόνο θα ήθελε να γνωρίζει ότι το περιβάλλον χαρακτηρίζεται από σταθερότητα αλλά και το θεωρεί αυτονόητο.
- Αμοιβαία εμπιστοσύνη τόσο του κράτους προς τις επιχειρήσεις όσο και αντίστροφα. Δεν νομίζω ότι απέχω από την πραγματικότητα λέγοντας ότι πολλές επιχειρήσεις νοιώθουν ότι αντιμετωπίζονται ως ένοχοι για τις δραστηριότητές τους και χρειάζεται να αποδεικνύουν συνεχώς το θεμιτό των προθέσεών τους. Η εδραίωση της εμπιστοσύνης και η παραδοχή ότι οι επιχειρήσεις είναι οι δημιουργικότεροι εταίροι και οι καλύτεροι πελάτες του κράτους πρέπει να αποτελέσει μέρος μιας ευρύτερης φιλοσοφίας.

Πέρα από τα παραπάνω πιστεύουμε ότι πρέπει να μειωθεί το μέγεθος του δημόσιου τομέα το οποίο έχει την τάση να εκτοπίζει την ιδιωτική δραστηριότητα. Το υπερβολικά μεγάλο μέγεθος του δημοσίου αποδεικνύεται

και από τις δημόσιες δαπάνες που αντιπροσωπεύουν το 45% του ΑΕΠ. Η γραφειοκρατία σε πολλούς τομείς διατηρείται ενώ τα φορολογικά βάρη επιβαρύνουν σημαντικά το κόστος στερώντας κεφάλαια που θα μπορούσαν να κατευθυνθούν σε επενδύσεις στον ιδιωτικό τομέα.

Πιστεύουμε ότι πρέπει να ενισχυθεί η περιφερειακή συνεργασία και να δοθεί ιδιαίτερο βάρος στην ανάπτυξη των τοπικών οικονομιών. Δυνατότητες μπορούν να υπάρξουν στο επόμενο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης για να διοχετευθούν πόροι σε απομακρυσμένες περιοχές, να γίνουν επενδύσεις στις υποδομές και να δοθούν κίνητρα σε επιχειρηματικές δράσεις. Έτσι θα κρατηθεί το ανθρώπινο δυναμικό στην περιφέρεια, θα ενισχυθούν οι δομές των τοπικών κοινωνιών και θα αντιμετωπισθούν ευκολότερα οι όποιες παρενέργειες της διεύρυνσης των αγορών.

Δεν θα ήθελα να επιμείνω περισσότερο σε αυτά γιατί είναι γνωστά, αλλά θα ήθελα να σημειώσω ότι η ανταγωνιστικότητα εξαρτάται επίσης και από την προσαρμογή των επιχειρήσεων στις νέες ανάγκες. Η διεύρυνση και οι προκλήσεις της απαιτούν νέες αντιλήψεις διοίκησης. Οι εταιρίες πρέπει να μελετήσουν σε βάθος τα δεδομένα της κάθε νέας αγοράς όπου στοχεύουν να απευθυνθούν. Πρέπει να εισάγουν με επιτυχία νέες τεχνολογίες στην παραγωγική διαδικασία για να μπορούν να προτείνουν προϊόντα υψηλής ποιότητας και σημαντικής προστιθέμενης αξίας. Πρέπει να αναρωτηθούν γιατί οι καταναλωτές θα προτιμήσουν τα δικά τους προϊόντα και όχι του ανταγωνισμού. Πρέπει να επενδύσουν περισσότερο στο ανθρώπινο δυναμικό εμμένοντας στην κατάρτιση και την επανακατάρτιση όπως επίσης χρειάζεται να βελτιώνουν την παραγωγικότητά τους. Και βεβαίως πρέπει να διευρύνουν την εξωστρέφειά τους αποκτώντας διεθνοποιημένη ταυτότητα είτε με δικά τους σχέδια είτε μέσω επωφελών συνεργασιών.

Τόσο οι αλλαγές στην οικονομία μας και τα μέτρα που θεωρούμε ότι θα βοηθήσουν όσο και η προσαρμογή των επιχειρήσεων στις σύγχρονες απαιτήσεις δεν μπορούν να περιμένουν. Πρέπει να γίνουν άμεσα με ταχύτητες μεγαλύτερες του παρελθόντος και μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα. Ο ΣΕΒ πιστεύει ότι οι επιχειρήσεις της χώρας έχουν δυναμική η οποία πρέπει

να απελευθερωθεί περισσότερο. Το ίδιο πιστεύει και για την ελληνική οικονομία, ότι δηλαδή τη δυναμική να αναπτυχθεί και τα επόμενα χρόνια εάν γίνουν οι σωστές κινήσεις. Θεωρώντας ως ένα από τους πλέον κρίσιμους παράγοντες την ανταγωνιστικότητα, πρότεινε μάλιστα επισήμως να ανακηρυχθεί η επόμενη χρονιά ως Έτος Εθνικής Ανταγωνιστικότητας. Αυτό είναι το όνομα του παιχνιδιού και σε αυτό ας επικεντρώσουμε όλες μας τις δυνάμεις.